

STARE RAZGLEDNICE - NOVE RAZGLEDNICE/ OŽIVLJENE RAZGLEDNICE

Zorka Renić, Medicinska škola Bjelovar

Gordana Šutej, Osnovna škola "Ivan Goran Kovačić" Duga Resa

Sažetak

Stare razglednice, novine i časopisi čuvaju se u knjižnicama, muzejima i arhivima. Ovi izvori važni su za istraživanja zavičajne, ali i nacionalne povijesti, a velik dio dostupan je u različitim oblicima, pa i virtualnim. Virtualne izložbe i zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu nude brojne mogućnosti primjene.

Razglednice su polazište za razvijanje osjećaja pripadnosti određenoj zajednici. One su zahvalno polazište za razvijanje pravilnog i razumljivog strukturiranja rečenica i stvaranja novog znanja i učenja. Interdisciplinarnost i multimodalnost glavne su odlike ovog scenarija poučavanja koji je oblikovan prema principima vođenog istraživačkog učenja.

Ključne riječi

Razglednica, zavičaj, vođeno istraživačko učenje

Licenca

CC BY

Predmet

Međupredmetno povezivanje: Knjižnica, Hrvatski jezik, SRO, Povijest

1. razred srednje škole; 4. razred srednje škole

Vrijeme: 6 do 7 školskih sati

Integriranost u kurikulum

Tema se može koristiti u nastavi hrvatskog jezika, povijesti, informacijske i medijske pismenosti u knjižnici i međupredmetnih tema Učiti kako učiti. Može se koristiti i u izvannastavnim aktivnostima.

Učenici će znati gdje pronaći relevantne informacije (koristeći izvore); razvijati osjećaj vrijednosti i odgovornosti za kulturnu baštinu svog zavičaja.

Ishodi

SŠ HJ A.1.3.

- razlikuje tekstove s obilježjima opisnoga i pripovjednog diskursa različitih oblika i funkcionalnih stilova i iz različitih izvora u skladu s određenom svrhom čitanja (javna, osobna) i namjeni (informiranje, uvjeravanje, pregovaranje)
- objašnjava strukturalna obilježja teksta pripadajućega funkcionalnog stila i oblika
- izdvaja informacije u skladu sa svrhom čitanja
- razlikuje informacije po važnosti
- određuje glavne ideje u tekstu

SŠ HJ A.1.4.

- oblikuje sadržajno i logički povezan tekst primjenjujući jezična i strukturna obilježja pripovjednoga i opisnoga diskursa
- primjenjuje pravopisna i jezična pravila hrvatskoga standardnog jezika i obilježja funkcionalnoga stila teksta koji oblikuje

SŠ HJ C.1.1.

Učenik prosuđuje utjecaj medijskih tekstova na svakodnevni život primatelja.

SŠ HJ C.1.2

Učenik analizira tekstove popularne i visoke kulture i njihov utjecaj na vlastiti kulturni identitet.

Ishodi za gimnaziju POV 4. razred

POV SŠ A.4.1. Učenik prosuđuje međusobne odnose različitih društvenih skupina te dinamiku društvenih promjena u Hrvatskoj, Europi i svijetu u prvoj polovici 20. stoljeća.

POV SŠ B.4.1. Učenik preispituje različite oblike i etape gospodarskog razvoja 20. i 21. stoljeća u Hrvatskoj, Europi i svijetu.

POV SŠ E.4.1. Učenik prosuđuje ljudsko stvaralaštvo u 20. i 21. stoljeću.

MEDUPREDMETNE TEME

Ikt C.4.3. učenik samostalno kritički procjenjuje proces, izvore i rezultate pretraživanja, odabire potrebne informacije

Uku A.4/5.4. učenik samostalno kritički promišlja i vrednuje ideje

Uku A.4/5.1. učenik samostalno traži nove informacije iz različitih izvora, transformira ih u novo znanje i uspješno primjenjuje pri rješavanju problema

AKTIVNOSTI

1) OTVARANJE

a) Kratka najava istraživačkog učenja (ciljevi, tijek rada, vremenski okvir, tema)

b) AKTIVNOST: ČITANJE RAZGLEDNICE – u malim grupama

Učenici dobivaju primjerak stare povijesne razglednice.

[Razglednica Strossmayerova ulica s ljekarnom K anđielu 1913.](#)

Učenici promatraju razglednicu i promišljaju o sljedećim pitanjima (individualno; dijele u grupi, zapisuju u dnevnik istraživačkog učenja):

Što vidiš? Što misliš što ljudi s razglednice rade, o čemu razgovaraju? Koja bi pitanja postavio ovim ljudima? Koje zvukove mogu čuti? Koje mirise mogu osjetiti? Što te posebno privlači na ovoj razglednici? Koji bi naslov dao svojoj priči?

Grupe iznose svoje odgovore. Kratka rasprava.

c) Započinjemo KWL tablicu – individualno – cijeli razred

Što znamo o svom gradu u razdoblju između dva svjetska rata? Za koje smo povijesne, kulturne, gospodarske događaje čuli?

Što bismo željeli saznati?

Ostavljamo prazno mjesto u tablici za „**Što smo naučili**”.

d) Refleksija: Kratka diskusija u razredu (Što smo naučili? Što je bilo zanimljivo/jasno/nejasno?)

2) URANJANJE

Razgledavanje grada uz stručnu pratnju/ili posjet muzeju

Učenici vode bilješke u dnevniku istraživanja (nastavnik priprema smjernice što zapisati, na što treba obratiti pozornost)

3) EKSPLOKACIJA (Opusti se, čitaj i razmišljaj!)

U školskoj knjižnici učenici pregledavaju različite izvore – bilježe što su pregledali, čitaju kad pronađu nešto zanimljivo.

Koriste i zbirku digitaliziranih novina i kronologija najvažnijih događanja, izvorne tekstove koje su prikupili u muzeju, knjižnici, arhivu.

ZASTANI I ZABILJEŽI *

Kad naiđeš na neku dobru ideju ili ti padne na pamet pitanje, neka ti postane navika da zastaneš i zabilježiš to u svoj dnevnik istraživanja. Ne trebaš odmah ići u detalje.

Važno je pratiti gdje si pronašao/la neku ideju kako bi ju mogao/la ponovno pronaći. Osim toga, zabilježit ćeš bibliografske podatke i u svoje istraživačke bilješke tako da kasnije, kako budeš napredovala/o u istraživanju, možeš citirati izvor koji si koristila/o.

Izvor:

Stranica broj	Ideje i pitanja

	Eksploracija	Prikupljanje
Prati i bilježi svoje izbore tijekom istraživanja	Dok pretražuješ, označi izvor koji bi mogao/la iskoristiti. √ „možda“	Dok prikupljaš, označi ako si odlučio/la da ćeš iskoristiti izvor √ „koristi“
Bilježi tehnike čitanja koje si koristio/la	Dok pretražuješ, označi s x izvor kojeg si pregledao	Dok prikupljaš, označi s* izvor koji si dubinski pročitao

Navedi sve svoje izvore informacija:

	Izvor	Možda √	Bilješke: Zbog čega je koristan?	Koristi √
		Pregledano x		Dubinski pročitano *
1				
2				
3				
4				
5				
6				

7				
8				
9				
10				

4) IDENTIFICIRANJE

Rad u malim grupama

Učenici pregledavaju digitalnu zbirku razglednica Bjelovara i digitalnu zbirku razglednica Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Svaka grupa odabere razglednicu, a svaki učenik u grupi jednu osobu s razglednice o kojoj će osmisliti priču.

(nastavnik oblikuje smjernice kako pretražiti i izabrati razglednicu za rad)

5) PRIKUPLJANJE

Pri oblikovanju priče učenici koriste organizator poput 5W (TKO; ŠTO; GDJE; ZAŠTO I KADA) grafikona za opisivanje osobe.

Odgovaraju i na pitanja poput:

Kojeg je osoba spola, dobi ili nacionalnosti?

Kakvo obrazovanje ima osoba?

U kojem je ekonomskom ili socijalnom sloju?

Čemu teži? Čega se boji?

Gdje je radio/la? Pronađi na zadnjim stranicama bjelovarskih novina oglase za obrte i tvornice koje su postojale u međuratnom razdoblju.

Kojoj je političkoj stranci pripadao/la? (prouči novine)

Koje je lijekove koristila? (oglasila u novinama i/ili pučkim kalendarima)

6) STVARANJE

Svaki se učenik priprema predstaviti osobu koju je odabrao. Grupa se dogovara kako će predstaviti građevine i ostale detalje koji se vide na razglednici. (Mogu napraviti „živu sliku”, odigrati scenu...)

7) DIJELJENJE

Grupe demonstriraju svoj rad.

UČENICI OCJENJUJU PREZENTACIJE/ IZLAGANJA *

Ime:

Prezenter(i):
Naslov izlaganja:

Datum:

Naučio/la sam

Ispuni tablicu. Svoje mišljenje potkrijepi dokazima i objasni svoje zaključke.

Uspješnost izlaganja	Način izlaganja	Zanimljivost
<p>Odaberi jedno od ponuđenog:</p> <p>a) Izlaganje je bilo uspješno. Naučio/la sam nešto novo i to mi je pomoglo da razumijem temu.</p> <p>b) Izlaganje je bilo donekle uspješno jer</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>c) Izlaganje baš i nije bilo uspješno zbog</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Ono što mi se svidjelo u načinu izlaganja bilo je</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Možda su mogli</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>Pažnju mi je privuklo to što</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Bila/bio sam zainteresiran zbog</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Bilo bi mi zanimljivije da</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>

U KWL tablici ispunjavaju rubriku **Što smo naučili**.

8) VREDNOVANJE

Pet tipova učenja – tablica za vrednovanje rada učenika u vođenom istraživačkom učenju*

Područje	osnovno	dovoljno	uspješno	napredno
Sadržaj (gradivo)	Prepoznaje informacije. Iznosi nepovezane činjenice.	Uglavnom iznosi činjenice. Ponekad stvara veze među činjenicama.	Pokazuje razumijevanje gradiva. Koristi činjenice i dokaze da bi podupro ideje, zaključke ili zauzeo stav.	Proširuje koncepte i ideje. Pokazuje sposobnost prijenosa usvojenih koncepata i u druga područja istraživanja, predmeta ili tema.
Istraživački proces: Učenje kako učiti	Pokazuje minimum razumijevanja vlastitih misli, osjećaja i radnji u dnevniku; ne pokazuje napredak.	U dnevničkim zapisima pokazuje razmišljanje o svojim mislima, osjećajima i radnjama tijekom istraživanja. Povremeno koristi strategije. Treba podršku.	U dnevničkim zapisima rasuđuje i pokazuje napredak i razumijevanje vlastitih interakcija kroz proces učenja. Primjenjuje nove strategije.	Pokazuje rast i razumijevanje sebe kao učenika. Primjenjuje strategije i samostalno bira strategije koje će koristiti u procesu učenja kroz istraživanje.
Informacijska pismenost	Pokazuje minimalnu sposobnost korištenja vještina IP za učenje. Treba dodatnu	Povremeno koristi vještine IP. Neki koncepti usvojeni, kako pokazuju	Koristi i pokazuje razumijevanje koncepata IP i vještina potrebne za ovu cjelinu.	Koristi koncepte i vještine IP da bi postigao dubinsko razumijevanje.

	pomoć i podršku.	korišteni istraživački alati.		
Pismenost	Koristi osnovne vještine pismenosti i komunikacije tijekom istraživanja. Koristi neka područja pismenosti (čitanje, pisanje, slušanje, promatranje i govorenje) da bi sudjelovao i učio.	Koristi sve oblike pismenosti (čitanje, pisanje, slušanje, promatranje i govorenje) da bi razumio materijal, sudjelovao i učio u istraživačkoj skupini.	Koristi pismenost i komunikaciju za uspješno razmišljanje i istraživanje, razumijevanje sadržaja i suradnju s drugima, prezentiranje informacija i učenje.	Primjenjuje pismenost i komunikacijske vještine da bi pokazao kompleksno razumijevanje; surađuje s drugima; stvara (smišlja) uvjerljive argumente s dokazima; dijeli naučeno s drugima; artikulira razmišljanja i pokazuje rastuće razumijevanje sebe kao učenika.
Socijalne vještine	Treba stalnu podršku i podsjećanje da pridonosi i radi s drugima u grupi.	Povremeno pridonosi napretku grupe. Nepotpuno je pripremljen za susrete. Potrebno je poraditi na suradnji.	Pridonosi kao član radu grupe. Pridonosi suradnji.	Aktivno doprinosi i sudjeluje u svim aspektima rada zajednice. Poduzima inicijativu za učenje i grupu. Pokazuje empatiju i podržava učenje drugih učenika.

SAMOVREDNOVANJE ISTRAŽIVAČKOG UČENJA – Učenici razmišljaju o istraživačkom procesu*

Ime

Datum

Moje istraživanje

Način na koji učim

Označi rečenice koje najbolje opisuju kako si učila/o tijekom ovog istraživanja.

- Pomaže mi kad razgovaram s drugima o svojim idejama.
- Pomaže mi kad sam neko vrijeme sam/a na mirnom mjestu.
- Potrebno mi je vrijeme za razmišljanje prije nego nešto zapišem.
- Pomaže mi kad vizualno prikazujem svoje ideje pomoću mapa ili grafičkih prikaza.
- Potrebna mi je podrška da ne posustanem.
- Potrebno mi je kretanje.

Navedi primjere gore navedenih radnji. Kada si to koristila/o i kako ti je pomoglo?

Moji istraživački alati

Dopuni rečenice

Zapisivanje u dnevnik pomoglo mi je _____ .

Moji istraživački prikazi bili su mi najkorisniji kad _____ .

Moje istraživačke zabilješke bile su mi korisne jer _____ .

Rad u grupama mi je pomogao _____ .

Moje istraživačko učenje: Ovo mi je bilo mi je lagano:	jer
Ovo mi je bilo teško:	jer
Nešto što ću učiniti drugačije idući put je _____.	jer

* Preuzeto iz *Guided Inquiry Design: A Framework for Inquiry in Your School* by Carol C. Kuhlthau, Leslie K. Maniotes, and Ann K. Caspary. Santa Barbara, CA: Libraries Unlimited. Copyright©2012. (Prijevod G.Š.)

Literatura i izvori

Kuhlthau, C. C. , Maniotes L. Vođeno istraživačko učenje : učenje u 21. stoljeću. Zagreb: Školska knjiga, 2019.

Sitni tisak. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. Pristupljeno 30. 11. 2021.
<<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=56268>>.

Šutej, G. [Usvajanje vještina informacijske pismenosti kroz vođeno istraživačko učenje](#) Krapina, 2015.

Zbirke i izložbe Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

[Stare hrvatske novine](#)

[Virtualne izložbe NSK](#)